

REKABET KURUMU

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-1-56 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-39/947-234
Karar Tarihi : 26.8.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Mehmet Akif KAYAR, Burak SAĞLAM

C. ŞİKAYET EDEN : Gizlilik talebi bulunmaktadır

20

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILANLAR : - İşbir Sünger San. A.Ş.
İstanbul yolu 17. Km. P.K. 19 Etimesgut/Ankara
- Birlik Sünger Kimya San. Tic. Ltd. Şti.
Organize Sanayi Bölgesi Şehitler Blv. No:7 Eskişehir
- Nova Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.
Bekirpaşa Kozluk Mah. D-100 Yan yol No:10 Adapazarı
- Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi 8. Cad. No:60 Kayseri
- Ürosan Kimya San. A.Ş.
Cumhuriyet Cad. No:361 Harbiye/İstanbul
- Serra Sünger Kimya San. Ltd. Şti.
Organize Sanayi Bölgesi Ana Cadde Sonu
P.K. 16400 İnegöl/Bursa

30

E. DOSYA KONUSU: Döşeme sünger üretimi yapan teşebbüslerin, fiyatlara aynı anda ve birbirine yakın oranlarda zam yaptıkları ve yüksek fiyattan sünger satışı yaptıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde özetle,

40

- Şikâyetçinin koltuk (döşeme-oturma grubu) sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde çeşitli kademelerde 20 yıldır görev yaptığı,
- Bu sektördeki üreticilerin maliyetlerinin önemli bir bölümünü süngerin oluşturduğu,
- Süngerin hammaddesi olan TDI (Toluen di izosiyanat)'yı üreten ve piyasaya süren firmaların Shell-Nova ve Bayer olduğu,
- Bu hammaddenin fiyatının ABD Dolarına endeksli olduğu ve dolar kuru düşse de yükselse de sünger fiyatlarına otomatik olarak enflasyon fiyatının üzerinde zam yapıldığı,

- 50
- Bazı dönemlerde TDI bulunmadığı gerekçesi ile sünger fiyatları üzerinde çeşitli spekülasyonlar yapıldığı, oysa söz konusu hammaddenin petrol türevi bir madde olduğu ve petrol olduğu müddetçe bu maddenin bulunacağı,
 - Sünger üretimi yapan söz konusu 8-10 adet firmanın, bir araya gelerek piyasayı istedikleri şekilde yönlendirdikleri ve yüksek fiyattan sünger satmakta oldukları,
 - Bu hususların sektördeki tüm işverenlerin ortak tespitleri olduğu,

iddia edilmektedir. Ayrıca raportörlerce Bahse konu şikayetçi ile 3.7.2009 tarihinde yapılan telefon görüşmesinde şu hususlar ifade edilmiştir.

60 *"Mobilya sektöründe faaliyet göstermekteyiz. Şikâyetim döşeme süngercilerini kapsamaktadır. Kayseri, İzmir, İstanbul, Bursa ve Adapazarı başta olmak üzere yaklaşık 8-10 döşeme süngercisinin fiyatlarını aynı anda yükselttiklerini ve vadeleri anlaşarak kısıtıklarını düşünüyorum. Şikâyet ettiğim sünger üreticilerinin isimlerini vermek istemiyorum. İsmimin gizli tutulmasını talep ediyorum. Süngerin ithalatı hacim probleminde dolayı sıkıntılıdır. Enflasyonun üzerinde fiyat artışları yapılmaktadır. Sünger maliyetlerimize % 20 oranında yansımaktadır."*

70 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 8.6.2009 tarih ve 4009 sayı ile intikal eden şikâyet üzerine hazırlanan 08.07.2009 tarih ve 2009-1-56/İİ-09-MAK sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 24.6.2009 tarihli toplantısında görüşülmüş ve anılan iddialara ilişkin olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen 18.8.2009 tarih ve 2009-1-56/ÖA-09-MAK sayılı Önaraştırma Raporu, 21.8.2009, REK.0.05.00.00-110/183 sayılı Başkanlık Önergesi ile 09-39 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, Şikayetçinin iddialarına konu teşebbüsler ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikâyetin reddedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraflar

80 **I.1.1. İşbir Sünger San. A.Ş. (İşbir Sünger)**

İşbir Holding'e bağlı bir kuruluş olan ve üretimine 1977 yılında Ankara'da başlayan İşbir Sünger, esnek sünger imali konusunda yüksek pazar payı ile sektör lideri olarak faaliyetini sürdürmektedir.

İşbir Sünger; yatak, koltuk, kanepeler ve oturma grupları ile ev tekstili, imalat sektörü, oto döşeme, ambalaj ısı-ses izolasyonu uygulamalarının temel girdisi olan "yüksek kalitede sünger" üretmektedir. Şirket, çeşitli yoğunluk, renk, ebat, şekil ve fiziksel özellikteki esnek poliüretan sünger üretimi gerçekleştirmektedir.

90 İşbir Sünger'in bağlı olduğu İşbir Holding 1960'ların ortasında 2.7 milyon TL sermaye ile faaliyete başlamış ve bugün itibarıyla 6.4 milyon TL'lik bir sermaye ve 120 milyon TL'lik bir özkaynak büyüklüğüne ulaşmıştır.

I.1.2. Nova Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş. (Nova Sünger)

Mobilya sektörüne döşemelik kumaş imalatı ile hizmet veren Aydın Tekstil Gurubuna ait olan Nova Sünger, poliüretan ürünler, yaylık yatak teli, yatak yayı ve konstrüksiyonu, sanayi zımba telleri ve çeşitli elyaflar alanlarında faaliyet

göstermektedir. Nova Sünger Adapazarı'nda 55.000 m² 'si kapalı olmak üzere toplam 245.000 m²'lik alanda hizmet vermektedir.

I.1.3. Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş. (Form Sünger)

100 Boydak Grubunun kimya alanındaki tek tesisi olan Form Sünger, 2002 yılı Şubat ayında Kayseri'de faaliyete geçmiştir. Şirket 62.000 m² arazide, 200 personeli ile elyaf üretimi ve TDI-MDI bazlı blok, enjeksiyon sünger üretimi yapmaktadır. Koltuk, kanepeler, yatak başta olmak üzere otomotiv, mobilya, ev tekstili ve yalıtım sektörlerine hizmet vermektedir.

Form Sünger, 2005 yılı üretim faaliyetleriyle Türkiye'nin ilk 500 büyük şirketi arasında 486. sırada kendine yer bulmuştur. Şirket yıllık, toplam 1,5 milyon m³ sünger üretim ve kesim, 10000 ton elyaf işleme kapasitesine sahiptir.

110 I.1.4. Serra Sünger Kimya San. Ltd. Şti. (Serra Sünger)

Serra Sünger, 1996 yılında Serra Sünger Kimya Sanayi Tic. Ltd. Şti. adı ile Bursa – İnegöl'de sünger üretimine başlamış, 2004 Nisan ayı itibarıyla üretim kapasitesini genişleterek 20.000 m² 'si kapalı olmak üzere 40.000 m²'lik alanda faaliyet göstermeye başlamıştır. Şirket poliüretan süngerlerden polieter bazlı standart, soft (yumuşak), HR (High Resilience: Yüksek Elastikiyetli) ve CMHR (Combustion Modified High Resilience: Yanması Modifiye Edilmiş Yüksek Elastikiyetli) ürünleriyle oturma grupları, mobilya, yatak sektöründe önde gelen üretici firmalara hizmet vermektedir.

120 I.1.5. Birlik Sünger Kimya San. Tic. Ltd. Şti. (Birlik Sünger)

Birlik Sünger, 1987 yılında Eskişehir'de ağırlıklı olarak mobilya, yatak, otomotiv ve tekstil sektörleri için muhtelif süngerler üretmek üzere kurulmuştur. Şirket 1998 yılında kapasite artırımına gitmiş, 48000 m² açık ve 35000 m² kapalı alanda, 25 metrelik bloklar dökme kabiliyetine sahip yeni döküm makinesiyle ve dinlendirme sahalarıyla 1999 yılında yeni binasında üretime geçmiştir.

I.1.6. Ürosan Kimya Sanayi A.Ş. (Ürosan)

130 Ürosan Kimya Sanayi A.Ş. 1974 yılında kurulmuş, bu tarihten beri esnek sünger pazarında üretim yapan bir kuruluştur.

I.2. Sektöre İlişkin Bilgiler

Bir çeşit poliüretan olan süngerler, yoğunluklarına ve ham madde cinslerine göre sınıflandırılırlar. Yumuşaklık ve sertlikleri yoğunluklarına bağlı olmayıp, üretimlerinin farklılığından kaynaklanır. Aynı yoğunlukta sert veya yumuşak sünger üretilebilmektedir.

140 Poliüretan süngerler ürettikleri ham maddelere göre polieter ve polyester süngerler olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır:

I.2.1. Polieter Süngerler

Polieter süngerlerin polyester süngerlere göre daha üstün oldukları taraf esneklik özelliklerinin fazla olmasıdır. Bu sebepten döşeme işlerinde tercih edilirler. Ayrıca

maliyetleri polyester süngerlerden daha düşük olduğu için fiyat avantajları vardır. Blok kesimlerin yanında ekli ve eksiz kontinü kesimleri de yapılabilir.

Polieter esaslı süngerler başlıca *konvansiyonel süngerler*, *HR süngerler* ve *özel üretim süngerler* olarak sınıflandırabilir:

150 **Konvansiyonel Süngerler**

Herkes tarafından tanınan, en çok alınıp satılan, "döşemelik sünger" denildiği vakit akla ilk gelen süngerlerdir. Fiyatları emsallerine göre ekonomiktir.

HR Süngerleri (High Resilient)

Yüksek esneklik ve kaliteye sahiptir. Standart süngerlere göre daha dayanıklıdır. *Destek katsayıları* yüksektir. *Basma-bırakma kuvvetleri* birbirine yakındır. Bu sebepten oturma ünitelerinde daha yüksek bir konfor özelliği sağlarlar. Yataklarda da bu tip süngerler anatomik rahatlık sağladığı için tercih edilirler.

Bunlara ek olarak *alev geciktirme* özellikleri de vardır. Alev kaynağı devamlı tutulursa yanarlar, ancak alev kaynağı çekilirse kendi kendilerini söndürürler.

160 **Özel Üretim Süngerler**

- *Özel Renkler*: Oyuncak, hediyelik eşya gibi piyasaların gereksinimini karşılayacak şekilde ışık haslığı daha yüksek, daha derin renklere sahip olan ürünlerdir.

- *UV Dayanımı Yüksek Süngerler*: Süngerlerin güneş ışınlarına karşı dayanıksız olduğu bilinmektedir. Bu tip süngerlere UV dayanıklılığı sağlayacak şekilde katkıları sağlanır.

- *Alev Geciktiricili Sünger*: Bu tip süngerler, *alev geciktiricili* kimyasallar ile yangına karşı önlem olacak şekilde üretilirler. Sünger, alev kaynağı çekilince kendini söndürür.

170 - *HLB Süngeri*: Yüksek yük taşıma kabiliyetli, yoğunluğu yüksek süngerlerdir. Döşemede ince kesilmiş parçalar, bu özellik sayesinde kalın kesilmiş süngerlerin yerine kullanılırlar. Böylelikle fiyattan gelen dezavantaj kalkmış olur ve tasarımcılar için de ince çizgilerle aynı kaliteyi yakalama olanağı çıkar.

I.2.2. Polyester Süngerler

Poliüretan sünger çeşitlerinden olan ve kimyasal yapıları nedeniyle polieter süngerlerden farklılık gösteren bu süngerler, düşük esnekliklerine rağmen yüksek mukavemetlilik, güneş ışınlarına dayanıklı olma, sıcaklık ve basınçla preslenebilme, aleve karşı dayanıklı olma özelliğiyle tekstil ve otomotiv endüstrisinde yaygın olarak kullanılır.

180 Polyester süngerlerin esneklik özellikleri düşüktür. Destek katsayısı düşük, basma-bırakma eğrileri birbirinden uzaktır. Buna karşılık fiziksel dayanımları yüksektir. Aşınma, sürtünme ve yırtılmalara karşı dirençli oldukları gibi kimyasallara (deterjan, kuru temizleme solvantları gibi) karşı da daha dayanıklıdırlar. Bu nedenlerle otomotiv endüstrisi, ses izolasyonu, boyacılık işleri vb. daha birçok teknik ihtiyacın önde olduğu alanda kullanılır. Önemli bir kullanım alanı da tekstil sektörüdür (vatkalık, sütyenlik). Alev laminasyonu işlemine çok uygun oldukları için kumaş laminasyonlarında tercih edilirler. Ayrıca güneş ışınlarına karşı dayanıklılığı diğer süngerlerden fazladır. Bir önemli özellikleri de sıcakta preslenerek şekil alabilme kabiliyetleridir. Bu özellikleri otomotiv kılıflarının hazırlanmasında önemlidir.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

190 Dosya konusu şikayet kapsamında, ilgili ürün pazarı, "döşeme sünger pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

Döşeme sünger pazarında nakliye masrafları süngerin hacim problemi nedeniyle önemli bir maliyet kalemi olmasına rağmen, yapılan incelemede bölgesel pazarların oluşmasına yol açan herhangi bir unsura rastlanmadığı ve yerinde inceleme yapılan sünger üreticisi teşebbüslerin de hizmet verdiği alan dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

200 I.4. Değerlendirme

Dosya konusunu inceleyen raportörler tarafından, önaraştırma kapsamında ileri sürülen iddiaların açıklığa kavuşturulmasına yönelik olarak 17.8.2009 tarihinde eşzamanlı olarak İşbir Sünger San. A.Ş., Birlik Sünger Kimya San. Tic. Ltd. Şti. ve Nova Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.'de ve 18.8.2009 tarihinde Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş., Ürosan Kimya San. A.Ş. ve Serra Sünger Kimya San. Ltd. Şti.'de yerinde inceleme yapılmıştır. Şikayetçinin konu ile ilgili bilgi verebilecek kişilerden birisi olarak ifade ettiği (.....) mukim iş adresine gidilmiş ancak kendisinin yurtdışında olduğu iddia edildiğinden herhangi bir görüşme yapılamamıştır. Yapılan incelemelerde söz konusu teşebbüslerin döşeme sünger pazarında fiyatları birlikte belirlediğine ya da rekabetçi davranışların koordinasyonu içinde bulduklarına, dolayısıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiklerine ilişkin herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanılmamıştır.

Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler sırasında, şirket yetkilileri tarafından dünyada poliüretan satan Shell, Bayer, Dow, Nova gibi beş büyük firmanın bulunduğu ve sünger üretimi için ham madde olarak poliüretan tedarikinde bu firmalara bağımlı olduğu hususları ifade edilmiştir. Yine aynı kişiler süngerin ham madde ithalatının büyük oranda gümrük vergisinin sıfır olduğu Avrupa Birliği ülkelerinden yapıldığını vurgulamışlardır. Şirket yetkilileri genel olarak sektörde fazla ihracat yapılmadığını, döşeme sünger ithalatı yerine ise ham maddesinin ithalatı ile sünger üretiminin yerel olarak gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir.

Serra Sünger'den edinilen bilgilere göre, döşeme sünger pazarının toplam büyüklüğü 80000–85000 tondur. Sektörün ortalama 160 milyon euro cirosal büyüklüğü bulunmaktadır. Bütün maliyet kalemlerinin eklenmesi ile sektörün büyüklüğü 200 milyon euro'ya ulaşmaktadır.

230 Serra Sünger yetkilileri tarafından raportörlere ayrıca sünger üretiminde ham madde olarak kullanılan TDI'nin fiyatının, petrol fiyatından ziyade bu ürünün global arz ve talep koşullarına bağlı olduğu hususu ifade edilmiştir. Bu husus İşbir Sünger'de yapılan yerinde inceleme sırasında bölge müdürlerine gönderilen dünya piyasalarında TDI üretiminin talebi karşılayamamasından ham madde fiyatlarının döviz bazında arttığı ve döviz ile T1 çalışan müşterilerin fiyatlarının %10 ve %7 arttırılacağı belirtildiği iç yazışmalar ile de desteklenmektedir. Buna ek olarak sektörde yer alan her firmanın farklı firmalardan ham madde temin ettiği, bu bağlamda ham madde tedarik fiyatının farklılaştığını ve bunun da süngerin satış fiyatının firmalar arasında farklılaşmasına yol

240 açtığı, ve ayrıca raportörlere sunulan fiyat listelerinden miktar ve ödeme şartlarına bağlı olarak %10 ile %35 arasında iskonto uygulanmak suretiyle de fiyatların farklılaştığı hususu vurgulanmıştır. Şirket yetkilileri tarafından her firmanın aynı kalitede üretim yapmadığını, sektörde dolgu maddesi olarak kalsiyum karbonat kullanan firmaların bulunduğunu ve bunların da kalite farklılığı nedeniyle aynı dansitede %30'a varan fiyat farklılıklarına yol açtığı belirtilmiştir.

250 Şikayetçinin gönderdiği belgelerde 2004-2009 yıllarına ait önaraştırmaya konu sünger üreticilerinin satış fiyatlarının incelenmesinden de aynı aylarda farklı şirketlerin farklı satış fiyatlarının mevcut olduğu ve bir uyumlu eylem iddiasında bulunulmasının güç olduğu anlaşılmaktadır. Keza yerinde incelemeler neticesinde de anılan teşebbüslerin aynı zamanlarda birlikte fiyat artışları yaptıklarına ilişkin herhangi bir bulguya rastlanılamamıştır.

Yapılan incelemeler ve yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında, söz konusu teşebbüslerle ilgili olarak herhangi bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

260 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusuna yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Başkan V.
Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI

Mehmet Akif ERSİN

Doç. Dr. Mustafa ATEŞ

İsmail Hakkı KARAKELLE

Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY

Murat ÇETİNKAYA

Reşit GÜRPINAR